

zaal in staart, zodat het publiek elke gevoelsnuance op het gelaat van Patricia Schuman kan volgen. Van Dam staat op een paar meter achter haar, eveneens met het gelaat naar de zaal. Hij straalt de zekerheid uit dat deze vrouw naar hem toekomt, zonder dat hij een vinger uitsteekt: de meester-verleider. De hele innerlijke tweestrijd van het meisje, dat eigenlijk op haar bruiloft met de boerenzoon Masetto is, bekijken we met een afstandelijke, geamuseerde belangstelling, want één blik op van Dam overtuigt ons, dat ze de strijd reeds lang verloren heeft, zonder het zelf te weten.

Nog sterker gaat Herrmann met deze innerlijke kracht van de acteur van Dam spelen in de balkonscène. Don Giovanni toont weer eens wat hij kan door het zingen van een erg meeslepend lied. Ik herinner me nog de drukdoende Don Giovanni's, die aan het publiek willen tonen met welke herenmaniertjes de vrouwtjes klein te krijgen zijn. Maar op de straat binnen de scènische realiteit staat niemand toe te zien. Bij Herrmann kijkt van Dam even naar het balkon en gaat dan in de uiterste linkerhoek ontspannen op de grond zitten: op een dramatisch 'dode' plaats. Hij zingt zijn aria met de meest aangrijpende sotto-voce die men heden ten dage in de opera horen kan. Ook hier weet Don Giovanni wat gebeuren moet. Het is de zoveelste proef die nog eens bewijzen zal hoe sterk zijn aantrekkingskracht is. En ja, zijn stem alleen al lokt de vrouw het balkon op.

Deze innerlijke, fysieke aantrekkingskracht wordt Don Giovanni's noodlot. Het is alsof hij er zich door de vertoning heen steeds maar bewuster van wordt en dat drukt Herrmann uit aan de hand van de kleur van het kostuum: Don Giovanni verschijnt eerst in een zachte zalmkleur, en op het einde van de avond staat hij in een agressief rood. Zijn belangrijkste kwaliteit zet zich door en overschrijdt de grens van het toelaatbare: het rood komt voor de val. Als de Commendatore als wraakengel tenslotte op de deur klopt, doet dit van Dam niet schrikken. Hij glimlacht. "Dat is een gelaatsuitdrukking," vertelt Herrmann, "die van Dam zelf gevonden heeft. Don Giovanni heeft voor dit ogenblik geleefd en heeft iedereen uitgedaagd om tot deze finale confrontatie te kunnen komen. Nu het is aangebroken, is hij gerust en tevreden. Ik vind dat van de kant van van Dam zo schitterend, dat ik hem gefeliciteerd heb. Het is het ogenblik van de vertoning — dat kleine, flauwe glimlachje dat rond zijn mond speelt — dat ik niet missen wil." (Uit dit alles zal men begrepen hebben dat deze Don Giovanni ons eindelijk de volledige van Dam laat zien, nu hij ontsnapt is aan de verlamme greep van Gilbert Deflo).

De figuur van van Dam wordt sterk gecontrasteerd met deze van

Don Giovanni (José Van Dam) — Foto's: Abisag Tüllman